

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ І ПРИКЛАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ

ПРИСЯЖНЮК КАРИНА ВІТАЛІЇВНА

Допускається до захисту:
в.о. завідувача кафедри
інформаційних систем управління,
д-р екон. наук, професор
_____ Ольга АНІСІМОВА
«___» _____ 2024 р.

**ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Науковий керівник:

Василенко В. Ю., старший викладач кафедри
інформаційних систем управління,
к.соц.ком.

Оцінка: ____ / ____ / ____
(бали за шкалою ЕКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця – 2024

АНОТАЦІЯ

Присяжнюк К.В. Особливості інтернаціоналізації в закладах вищої освіти. Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2024, 51 с.

У кваліфікаційній (бакалаврській) роботі досліджено інтернаціоналізацію вищої освіти, зокрема її характеристики, законодавчого регулювання та стратегій впровадження. Розглянуті основні підходи та можливості інтернаціоналізації, зокрема стратегії впровадження та характеристику міжкультурної комунікації. Надано рекомендації щодо реалізації основних аспектів інтернаціоналізації в закладах вищої освіти на основі зарубіжного досвіду та аналізу викликів та перешкод.

Ключові слова: здобувачі, вища освіта, культурний обмін, інтернаціоналізація.

Рис. 9. Бібліограф.: 25 найм.

SUMMARY

Prysiazhniuk K. Peculiarities of internationalization in institutions of higher education. Specialty 029 "Information, library and Archival Affairs" Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2024, 51 p.

The qualification (bachelor's) thesis examines the internationalization of higher education, particularly its characteristics, legislative regulation and implementation strategies. The main approaches and possibilities of internationalization are considered implementation strategies and characteristics of intercultural communication. Recommendations are provided for the implementation of the main aspects of internationalization in institutions of higher education based on foreign experience and analysis of challenges and obstacles.

Keywords:.. students, higher education, cultural exchange, internationalization.

Fig. 9. Bibliography: 25 items.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ В ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ.....	8
1.1 Нормативно-правове забезпечення інтернаціоналізації вищої освіти.....	8
1.2 Історична еволюція, визначення та характеристика інтернаціоналізації в зкладах вищої освіти.	14
РОЗДІЛ 2. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ТА МОЖЛИВОСТІ.	21
2.1 Стратегії впровадження інтернаціоналізації в закладах вищої освіти.....	21
2.2 Характеристика основних аспектів міжкультурної комунікації.....	28
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В ЗВО.....	34
3.1 Зарубіжний досвід впровадження стратегій інтернаціоналізації в ЗВО....	34
3.2 Виклики і перешкоди інтернаціоналізації вищої освіти та можливі шляхи вирішення.....	39
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ.....	49

ВСТУП

Актуальність даного дослідження пов'язана, перш за все, з тим, що спостерігається зростання попиту на мобільність здобувачів та викладачів і науковців у закладах вищої освіти, а також нарощується міжнародна співпраця між університетами. Ці фактори породжують потребу у проведенні досліджень з цієї теми.

Українські заклади вищої освіти активно впроваджують нові підходи до навчання, такі як використання онлайн-курсів, проєктна робота, міждисциплінарне навчання тощо. Розуміння глобальних тенденцій інтернаціоналізації може допомогти у вдосконаленні цих підходів та приведенні їх у відповідність до міжнародних стандартів.

Зростаюча міжкультурна взаємодія в університетському середовищі вимагає розробки ефективної мовної політики та підтримки мовної рівності. Дослідження в цій області може допомогти у виробленні стратегій міжкультурного взаєморозуміння та підвищенні якості міжнародної комунікації.

Університети змагаються за залучення найкращих здобувачів вищої освіти та вчених з усього світу. Розуміння того, як інтернаціоналізація впливає на привабливість і конкурентоспроможність закладів вищої освіти, стає ключовим для успіху.

Політичні зміни, такі як міграційна політика, торговельні відносини та міжнародні відносини, війна можуть впливати на процеси інтернаціоналізації вищої освіти. Аналіз цих впливів може допомогти в розробці стратегій управління університетами.

Розвиток технологій сприяє новим формам навчання та співпраці між університетами з різних країн. Розуміння впливу технологій на інтернаціоналізацію освіти може допомогти в оптимізації процесів та підвищенні якості навчання.

Мета – розкрити теоретичні основи формування інтернаціоналізації у галузі вищої освіти, виявити основні труднощі та перешкоди реалізації стратегій інтернаціоналізації та розробити рекомендації щодо оптимізації процесів інтернаціоналізації в закладах вищої освіти.

Завдання

1. Вивчити нормативно-правові аспекти інтернаціоналізації в Україні: проаналізувати законодавчі акти, регулюючі процеси міжнародної співпраці в сфері вищої освіти, включаючи угоди про взаєморозпізнання дипломів, програми обміну тощо.
2. Проаналізувати історичний контекст інтернаціоналізації в закладах вищої освіти, включаючи періоди становлення, розвитку та ключові події, що вплинули на процес інтернаціоналізації.
3. Проаналізувати різноманітні стратегії впровадження інтернаціоналізації в закладах вищої освіти, включаючи стратегії на рівні університетів, факультетів та індивідуальних програм. Розглянути основні механізми та інструменти, які використовуються для реалізації стратегій інтернаціоналізації в закладах вищої освіти, такі як міжнародні обміни, партнерства з іноземними університетами, спільні програми.
4. Провести огляд основних теоретичних підходів до міжкультурної комунікації, включаючи культурологічний, психологічний, лінгвістичний та соціологічний аспекти.
5. Проаналізувати кращі практики з інтернаціоналізації вищої освіти в світі: вивчити досвід інших країн щодо інтернаціоналізації вищої освіти та визначити успішні стратегії, які можна адаптувати до умов української системи освіти.
6. Провести огляд основних викликів та перешкод, з якими стикаються заклади вищої освіти під час інтернаціоналізації, включаючи культурні різноманіття, мовні бар'єри, фінансові труднощі, адаптаційні проблеми. Проаналізувати вплив цих викликів та перешкод на різні аспекти інтернаціоналізації ЗВО, такі як набуття міжнародного досвіду здобувачів вищої

освіти та викладачами, розвиток міжнародних партнерств, залучення іноземних здобувачів вищої освіти.

7. Розробити рекомендації щодо активізації зусиль з інтернаціоналізації: на основі проведеного дослідження надати конкретні рекомендації для університетів та уряду щодо поліпшення процесів інтернаціоналізації вищої освіти в Україні.

Предмет дослідження – інтернаціоналізація у галузі вищої освіти.

Об'єкт дослідження – особливості реалізації інтернаціоналізації в закладах вищої освіти.

Методи дослідження

Огляд і аналіз наукових публікацій, книг, журнальних статей, дисертацій та інших джерел, що стосуються інтернаціоналізації вищої освіти.

Проведення анкетування серед здобувачів вищої освіти, викладачів та адміністрації університетів з метою вивчення їхнього ставлення до міжнародних програм обміну, мовних курсів, культурного обміну.

Проведення глибинних інтерв'ю з представниками університетської спільноти для детального вивчення їхнього досвіду у міжнародній співпраці та міжкультурному взаєморозумінні.

Аналіз конкретних випадків або проєктів інтернаціоналізації вищої освіти з метою виявлення успішних стратегій та ключових факторів впливу.

Вивчення офіційних документів, стратегій, законодавчих актів, меморандумів та інших матеріалів, що стосуються інтернаціоналізації вищої освіти в Україні та світі.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів – теоретичне значення полягає в тому, що отримані результати дослідження нададуть практичні рекомендації щодо вдосконалення стратегій інтернаціоналізації в закладах вищої освіти з метою підвищення їхньої ефективності. Дослідження дозволить ідентифікувати потенційні напрямки та форми міжнародного співробітництва для закладів вищої освіти, що сприятиме розвитку академічної мобільності та обміну знаннями. Аналіз впливу

інтернаціоналізації на якість освіти дозволить розробити стратегії її покращення, зокрема шляхом залучення міжнародного досвіду та ресурсів. Створення сприятливого середовища для міжкультурного взаєморозуміння: Результати дослідження можуть слугувати основою для створення програм та ініціатив, спрямованих на підвищення міжкультурного взаєморозуміння та толерантності серед студентського та викладацького корпусу. Рекомендації, отримані в результаті дослідження, можуть допомогти закладам вищої освіти підвищити свою конкурентоспроможність на міжнародному ринку освітніх послуг.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні та практичні результати дослідження висвітлювалися у Віснику СНТ Донецького національного університету імені Василя Стуса, м. Вінниця, 2023, Випуск 15. Том 2., тема: «Особливості інтернаціоналізації освітньої діяльності у закладах вищої освіти»; II Міжнародній науково-практичній конференції «Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень» Секція 1. Інформаційно-комунікаційна діяльність, 24 листопада 2023 року, м. Вінниця, тема: «Основні аспекти інтернаціоналізації закладів вищої освіти»; IX Всеукраїнська наукова конференція інформаційні технології і системи в документознавчій сфері, 12 квітня 2024 року, м. Вінниця, тема: «Інтернаціоналізація вищої освіти: основні підходи та можливості».

Структура кваліфікаційної (бакалаврської роботи) – бакалаврська робота складається зі вступу, трьох основних розділів та шістьох підрозділів, висновку та списку використаних посилань (25 найменувань). Загальний обсяг роботи складає 51 сторінка друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ В ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ.

1.1 Нормативно-правове забезпечення інтернаціоналізації вищої освіти.

Україна має ряд законодавчих актів та нормативно-правових документів, які регулюють вищу освіту та міжнародну співпрацю в галузі інтернаціоналізації вищої освіти.

Основні з них включають: Закон України «Про вищу освіту»: цей закон встановлює загальні засади державної політики у сфері вищої освіти, визначає правові та організаційні засади діяльності установ вищої освіти, норми щодо реалізації освітніх програм і кваліфікацій, а також механізми контролю за якістю освітнього процесу [4].

Закон України «Про міжнародні договори України»: цей закон визначає правові засади укладання, ратифікації, виконання та припинення міжнародних договорів, у тому числі у сфері освіти та міжнародної співпраці [5].

Концепція розвитку інтернаціоналізації вищої освіти в Україні до 2025 року: цей документ визначає стратегічні цілі та завдання України щодо інтернаціоналізації вищої освіти, включаючи створення сприятливих умов для приваблення іноземних здобувачів вищої освіти та викладачів, розвиток міжнародного обміну та співпраці з університетами з інших країн тощо [6].

Стратегія розвитку освіти в Україні до 2027 року: цей документ також містить положення про розвиток міжнародної співпраці в галузі освіти та підтримку інтернаціоналізації вищої освіти. Міжнародні угоди та меморандуми про співпрацю з іноземними університетами та організаціями: Уряд України укладає міжнародні угоди та меморандуми про співпрацю у галузі освіти, які сприяють розвитку міжнародних студентських обмінів, спільних досліджень та

інших форм міжнародної співпраці в галузі вищої освіти. Україна переживає період трансформації та викликів, пов'язаних із військовою агресією РФ, зобов'язаннями у сфері європейської інтеграції та положень Цілей сталого розвитку.

З огляду на результати публічних консультацій з експертами у сферах освіти і науки щодо проблем і пропозицій їхнього вирішення та положень Візії майбутнього. Цей документ розроблено під загальною координацією віцепрем'єр-міністра з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій України — міністра цифрової трансформації України Михайла Федорова, під керівництвом міністра освіти і науки України Оксена Лісового та координацією першого заступника міністра освіти і науки України Євгена Кудрявця. Стратегічний план містить дев'ять пріоритетів МОН до 2027 року, які охоплюють ключові сфери роботи міністерства. В основі документа — Візія майбутнього освіти і науки України та державні програмні документи, які визначають стратегії розвитку України та її інтеграції до Європейського Союзу [7].

Ці закони, положення та угоди становлять основу для розвитку та регулювання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні.

Політика щодо обміну здобувачами вищої освіти, викладачами та науковцями між університетами різних країн в Україні базується на різних законодавчих актах, стратегічних документах та міжнародних угодах. Основні аспекти цієї політики включають: (рис. 1.1)

Програми обміну

- Програми обміну здобувачами вищої освіти та викладачами. Україна активно співпрацює з різними міжнародними програмами обміну, такими як програма Erasmus+, Fulbright, Chevening тощо. Ці програми надають можливість здобувачам вищої освіти, викладачам та науковцям здобувати освіту, проводити дослідження та викладати в університетах партнерських країн.

Визнання академічних кваліфікацій

- Україна дотримується принципів Болонського процесу щодо взаємного визнання академічних кваліфікацій. Це означає, що ступені та дипломи, отримані в українських закладах вищої освіти, повинні бути визнані в інших країнах-учасниках Болонського процесу, і навпаки.

Перенос кредитів

- Україна сприяє переносу кредитів між університетами різних країн. Це означає, що здобувачі вищої освіти, які відвідують інші університети в рамках програм обміну, можуть отримувати кредити за здобуті ними курси та дисципліни, які потім зараховуються їм у їхньому освітньому закладі дома.

Міжнародні угоди та співпраця

- Уряд України укладає міжнародні угоди та меморандуми про співпрацю з університетами та організаціями з інших країн. Ці угоди часто включають положення про обмін здобувачами вищої освіти та викладачами, визнання академічних кваліфікацій та перенос кредитів.

Політика міжнародного залучення

- Політика міжнародного залучення здобувачів вищої освіти та науковців. Уряд України активно сприяє залученню іноземних здобувачів вищої освіти та науковців до українських закладах вищої освіти. Це включає в себе створення спеціальних програм для іноземних здобувачів вищої освіти, підтримку іноземних наукових досліджень та проєктів.

Рисунок 1.1 – Основні аспекти політики щодо обміну здобувачами вищої освіти

Політика держави щодо сприяння міжнародному співробітництву в галузі освіти включає різні заходи та ініціативи, спрямовані на розвиток партнерських

відносин між університетами, реалізацію програм обміну та спільних проектів. Уряд України та заклади вищої освіти активно працюють над розвитком партнерських відносин з університетами з інших країн. Це може включати підписання угод про співпрацю, обмін здобувачами вищої освіти та викладачами, спільні наукові дослідження та проекти. Університети України активно залучаються до спільних наукових досліджень та проектів з університетами з інших країн. Це може включати спільні грантові проекти, наукові конференції, викладання спільних курсів. Уряд України активно підтримує міжнародні ініціативи у галузі освіти, такі як запуск спільних програм з іноземними університетами, організація міжнародних конференцій та семінарів, сприяння участі українських закладах вищої освіти у міжнародних освітніх проектах і це сприяє зміцненню міжнародних зв'язків у галузі освіти, обмін досвідом та знаннями, а також підвищення міжнародного престижу та конкурентоспроможності української системи вищої освіти.

Виділення коштів та фінансова підтримка для розвитку міжнародної співпраці в галузі вищої освіти можуть бути здійснювані як урядами країн, так і міжнародними організаціями. Ось деякі з них: (рис. 1.2)

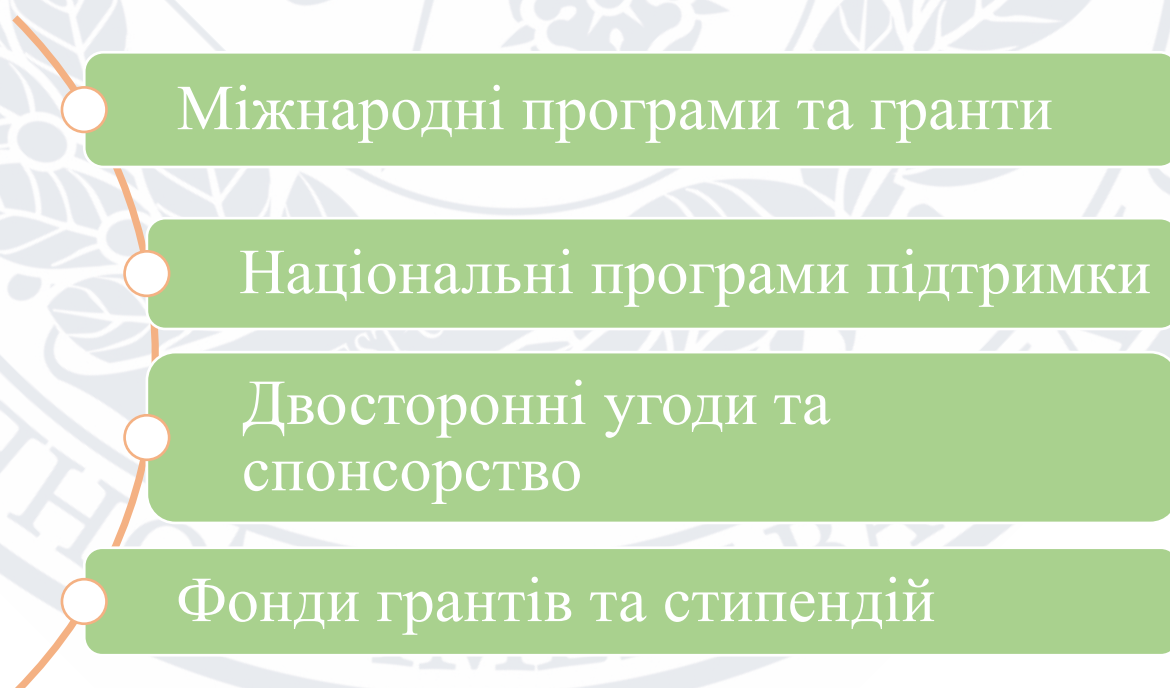

Рисунок 1.2 – Види виділення коштів та фінансова підтримка для розвитку міжнародної співпраці

- Міжнародні програми та гранти. Багато міжнародних організацій, таких як Європейський союз, Світовий банк, UNESCO та інші, запускають програми та надають гранти для підтримки міжнародної співпраці в галузі вищої освіти. Наприклад, програма Erasmus+ Європейського Союзу фінансує міжнародні обміни здобувачами вищої освіти та викладачами, спільні міжнародні проекти та інші ініціативи.
- Національні програми підтримки. Багато країн також мають національні програми, які спрямовані на розвиток міжнародної співпраці в галузі вищої освіти. Ці програми можуть включати надання грантів для університетів на реалізацію міжнародних проектів, стипендій для іноземних здобувачів вищої освіти та викладачів, фінансування міжнародних конференцій.
- Двосторонні угоди та спонсорство. Деякі країни укладають двосторонні угоди або надають фінансову підтримку у вигляді спонсорства для розвитку міжнародних зв'язків в галузі вищої освіти з іншими країнами.
- Фонди грантів та стипендій. Різні фонди, які присвячені підтримці освіти та науки, можуть надавати гранти та стипендії для міжнародних проектів та обмінів.

Здобувачі вищої освіти та викладачі, що прибувають з-за кордону для навчання чи викладання в Україні, мають певні права і обов'язки, які регулюються візовими, імміграційними та освітніми законами та положеннями країни.

Візові питання: здобувачі вищої освіти та викладачі зазвичай потребують візи для в'їзду в Україну. Вони можуть отримати візу залежно від тривалості їх перебування та мети візиту (наприклад, студентська віза для навчання або робоча віза для викладання).

Імміграційні питання: здобувачі вищої освіти та викладачі також можуть потребувати дозволу на тимчасове перебування в країні, яке може бути надано на певний строк, відповідно до законодавства про міграцію. Права на працевлаштування: У деяких випадках здобувачі вищої освіти та викладачі можуть мати право на підпорядковану роботу в межах університету або на іншій

роботі в межах обмежень, встановлених візовим режимом. Проте, зазвичай вони мають право працювати лише на підприємствах та установах, які мають відповідні ліцензії для працевлаштування іноземців.

Права стосовно освіти та допомоги: здобувачі вищої освіти та викладачі мають право на отримання освіти та підтримки у навчальному процесі, яка надається університетом чи освітньою установою. Це може включати доступ до бібліотек, лабораторій, курсів та інших ресурсів. Права на охорону здоров'я та соціальне забезпечення: здобувачі вищої освіти та викладачі мають право на медичне обслуговування та інші соціальні послуги, які надаються у межах системи охорони здоров'я та соціального захисту в Україні.

Міжнародні стандарти якості освіти використовуються для оцінки та регулювання якості освітніх програм та інституцій у різних країнах.

Стандарти UNESCO. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури (UNESCO) розробляє різні стандарти та рекомендації для якості освіти на міжнародному рівні. Ці стандарти охоплюють різні аспекти, включаючи доступність, рівень, ефективність та рівність у доступі до освіти [21].

Болонський процес. Болонський процес - це міжнародна ініціатива, спрямована на створення єдиного європейського простору вищої освіти. У рамках Болонського процесу були розроблені і прийняті Загальні принципи та стандарти якості, які регулюють освітні програми та інституції в країнах-учасниках [22].

Акредитація і рейтинги. Багато країн мають системи акредитації, які оцінюють якість освітніх програм та інституцій з використанням певних стандартів. Також існують міжнародні рейтинги університетів, які враховують якість освіти та наукових досягнень. ISO 21001:2018 "Управління освітою": Цей стандарт Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) визначає вимоги до систем управління для організацій, які надають продукти та послуги у сфері освіти [23].

European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR). EQAR є реєстром, в якому зберігається інформація про агентства з забезпечення якості

вищої освіти в Європі. Вони реєструються на основі того, як вони відповідають певним міжнародним стандартам та принципам [24].

1.2 Історична еволюція, визначення та характеристика інтернаціоналізації в закладах вищої освіти.

Історичні події відіграли важливу роль у розвитку інтернаціоналізації вищої освіти. У середньовіччі виникла потреба у систематизації знань та освіти, що привело до заснування перших університетів. Одним з найвідоміших та найстаріших університетів того часу був Болонський університет, заснований у 1088 році в Італії. Він відіграв важливу роль у формуванні освітнього простору, де здобувачі вищої освіти отримували знання в різних галузях науки, філософії, медицини, права та теології. Болонський університет визначив певні стандарти навчання, викладання та наукової діяльності, що послужило зразком для інших університетів.

Інший відомий університет того часу – Паризький університет (заснований у 12 столітті), відомий своїми факультетами теології, філософії та мистецтва. Тут також створювалися умови для обміну знаннями та досвідом між здобувачами вищої освіти різних країн, що сприяло формуванню міжнародного освітнього середовища.

Третій видатний університет – Оксфордський університет (заснований в 12 столітті), розташований у Великій Британії. Оксфордський університет став центром академічного висвітлення в різних галузях, зокрема, літератури, філософії та науки. Тут також розвивався міжнародний обмін здобувачами вищої освіти та викладачами.

Усі ці університети створили фундамент для подальшого розвитку освіти та міжнародної співпраці, що стало одним з основних факторів інтернаціоналізації вищої освіти. Вони відіграли важливу роль у створенні освітнього простору, де здобувачі вищої освіти з різних країн здобували знання

та обмінювалися досвідом, що сприяло формуванню загального європейського освітнього середовища.

Заснування міжнародних освітніх організацій, таких як ЮНЕСКО та Європейська асоціація університетів (EUA), відіграли значну роль у створенні форумів для обміну досвідом та співпраці між університетами з різних країн. Їхні ініціативи сприяють формуванню міжнародних стандартів у сфері вищої освіти, розвитку міжнародних програм обміну та спільних проектів, а також сприяють підвищенню рівня освіти та підготовці кваліфікованих фахівців у міжнародному масштабі.

ЮНЕСКО (1945): місія ЮНЕСКО (Організація Об'єднаних Націй з освіти, науки та культури) була створена з метою сприяння співпраці між країнами у сфері освіти, науки та культури, зокрема, заохочення міжнародного обміну знань та культурного розмаїття.

Роль у розвитку інтернаціоналізації вищої освіти ЮНЕСКО забезпечує підтримку для розвитку освіти у всьому світі, сприяючи обміну досвідом та найкращими практиками між країнами. Вона також виконує роль у формулюванні міжнародних стандартів освіти та сприяє створенню міжнародних програм обміну та співпраці між університетами [8].

Європейська асоціація університетів (EUA, 1955): місія Європейська асоціація університетів є головним представником університетів у Європі та працює над сприянням співпраці між університетами та розвитком вищої освіти в регіоні.

Роль у розвитку інтернаціоналізації вищої освіти EUA сприяє розвитку міжнародної співпраці між університетами в Європі та поза її межами. Вона координує програми обміну, сприяє створенню мереж та партнерства між університетами, розробляє стратегії для підвищення міжнародного престижу та конкурентоспроможності європейських вишів [9].

Запровадження програм обміну, таких як програма Фулбрайта та Erasmus є ключовими ініціативами, які стимулюють міжнародну мобільність здобувачів вищої освіти та викладачів, розширюючи їх можливості для навчання,

дослідження та співпраці в міжнародному контексті. Вони сприяють підвищенню рівня освіти та наукового дослідження, а також розвитку міжкультурного діалогу та розуміння.

Програма Фулбрайта (заснована 1946 року): програма Фулбрайта була запроваджена для сприяння культурному обміну та розвитку дружніх відносин між США та іншими країнами через стипендіальну підтримку для здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців. Ця програма надає стипендії для навчання, досліджень та викладання в інших країнах, що стимулює міжнародну мобільність здобувачів вищої освіти та викладачів, сприяючи обміну знаннями та культурному розмаїттю.

Програма імені Фулбрайта, спонсоровано урядом США та адміністровано Інститутом Міжнародної Освіти, посідає чільне місце у системі міжнародної освіти. Узасаднена ідеєю взаємодії та взаєморозуміння й ґрунтована на пізнанні та повазі до розмаїтого світу, вона успішно діє з 1946 року, нині – більш ніж у 160 країнах світу. За час існування Програми в Україні – з 1992 року – понад 1100 українців навчалися, стажувалися, проводили дослідження у США; більше ніж 780 американців викладали в українських закладах вищої освіти і займалися науковою працею [10].

Програма Erasmus (заснована 1987 року) програма Erasmus була запроваджена Європейським Союзом для підтримки міжнародного обміну здобувачів вищої освіти та викладачів в університетах та закладах вищої освіти країн-членів ЄС. Програма Erasmus надає можливість здобувачам вищої освіти та викладачам здійснювати періоди навчання або викладання у партнерських університетах в різних країнах Європи. Це сприяє розвитку міжкультурного розуміння, мовних навичок та професійного зростання [11].

Політичні та економічні зміни, такі як розпад колоніальних імперій, процес глобалізації та створення спільних ринків, вплинули на посилення міжнародних зв'язків у сфері освіти у наступний спосіб: (рис. 1.3)

Рисунок 1.3 – Причини впливу на посилення міжнародних зв'язків у сфері освіти

1. Розпад колоніальних імперій. Після Другої світової війни було відзначено швидкий розпад колоніальних імперій, що призвело до створення нових незалежних держав у багатьох регіонах світу. Ці політичні зміни призвели до потреби в розвитку освітньої системи в нових державах, а також до необхідності встановлення міжнародних партнерств для обміну досвідом та підтримки в розвитку освітніх ініціатив.

2. Процес глобалізації. Глобалізація спричинила зростання економічних, соціальних та культурних зв'язків між країнами та регіонами світу. Глобалізація відкрила нові можливості для міжнародної співпраці в галузі освіти, зокрема, шляхом обміну здобувачів вищої освіти та викладачами, розробки спільних навчальних програм та проведення спільних досліджень.

3. Створення спільних ринків. Утворення спільних економічних об'єднань та ринків, таких як Європейський союз, сприяло зближенню країн за рахунок спільних правил та стандартів. Створення спільних ринків стимулювало співпрацю в галузі освіти, включаючи впровадження програм обміну, створення спільних університетських програм та підтримку міжнародних дослідницьких проектів.

У цілому, ці політичні та економічні трансформації створили нові умови для міжнародного співробітництва в сфері освіти, що сприяло інтернаціоналізації вищої освіти та зміцненню міжнародних зв'язків в цій сфері.

Розвиток інформаційних технологій, таких як Інтернет та телекомунікації, відіграв важливу роль у трансформації сучасної освіти та сприяв інтернаціоналізації вищої освіти.

Дистанційне навчання: завдяки Інтернету та телекомунікаційним технологіям, університети можуть надавати онлайн курси та програми, що розширює доступ до вищої освіти для здобувачів вищої освіти з різних країн. Це особливо корисно для тих, хто має обмежені можливості для фізичного присутності в аудиторіях, таких як працюючі здобувачі вищої освіти чи ті, хто проживає в інших країнах. Дистанційне навчання також стимулює міжнародну співпрацю між університетами. Вони можуть спільно розробляти та надавати онлайн курси, ділитися ресурсами та експертизою, що розширює міжнародні можливості для здобувачів вищої освіти та викладачів.

Віртуальні конференції та робочі групи: інформаційні технології дозволяють проводити віртуальні конференції та робочі групи, на яких учасники з різних країн можуть обмінюватися ідеями, результатами досліджень та досвідом. Це сприяє активнішому міжнародному обміну знань, сприяє співпраці між вченими з різних країн та зміцнює міжнародне наукове співтовариство.

Електронні платформи співпраці: університети можуть використовувати електронні платформи співпраці для спільного планування та виконання міжнародних проектів, обміну документацією та даними, а також для спілкування між колегами з різних країн. Це зробило процес співпраці більш зручним, ефективним та доступним, сприяючи розвитку інтернаціональних зв'язків у сфері вищої освіти.

Інтернаціоналізація вищої освіти є широким та багатогранним поняттям, що охоплює різні аспекти та підходи.(рис. 1.4)

Рисунок 1.4 – Можливі інтерпретації інтернаціоналізації

Інтернаціоналізація як стратегічний процес: інтернаціоналізація вищої освіти може розглядатися як стратегічний процес, спрямований на розширення міжнародних зв'язків та співпраці у сфері освіти. Це охоплює розвиток міжнародних партнерств, сприяння міжнародній мобільності здобувачів вищої освіти та викладачів, а також впровадження міжнародних стандартів та практик у вищій освіті.

Інтернаціоналізація як культурний обмін та розуміння: інтернаціоналізація може також розглядатися як процес сприяння міжкультурному обміну та розумінню через академічні та культурні взаємодії. Це включає в себе створення міжнародних програм обміну, проведення міжнародних конференцій та проектів, а також сприяння міжкультурній освіті та розвитку міжнародного спілкування [25].

Інтернаціоналізація як засіб підвищення якості освіти: інтернаціоналізація також може бути розглянута як засіб підвищення якості освіти через обмін найкращими практиками, впровадження міжнародних стандартів та здобуття міжнародного досвіду. Це включає у себе співпрацю зі світовими університетами, залучення міжнародних експертів та проведення спільних досліджень.

Інтернаціоналізація в університетах та інших закладах вищої освіти включає ряд ключових аспектів та характеристик, що сприяють розвитку глобального освітнього середовища та міжнародного співробітництва.

Університети з високою міжнародною репутацією здатні привертати найкращих здобувачів вищої освіти та вчених з усього світу. Це дозволяє їм займати провідні позиції в рейтингах університетів та забезпечує високий рівень якості освіти.

Приваблення іноземних здобувачів вищої освіти та викладачів відображає міжнародний статус та привабливість університету. Це сприяє міжнародній атмосфері, сприяє міжкультурному обміну та розвитку глобального співтовариства.

Укладання партнерських угод та співпраця з іншими університетами та організаціями вищої освіти сприяє обміну знаннями, ресурсами та досвідом. Це дозволяє університетам розширювати свої можливості та підвищувати якість освіти.

Створення та розвиток міжнародних освітніх програм дозволяє здобувачам вищої освіти отримувати освіту в міжнародному середовищі та отримувати міжнародно визнані кваліфікації.

Програми обміну здобувачами вищої освіти та викладачами, такі як програма Еразмус, Фулбрайта та інші, сприяють розвитку міжнародної мобільності, що допомагає здобувачам вищої освіти та викладачам отримати новий досвід та розширити свої можливості.

Участь у міжнародних дослідницьких проектах дозволяє університетам привертати видатних дослідників, розвивати наукові зв'язки та вносити вагомий внесок у розвиток науки та технологій на міжнародному рівні.

РОЗДІЛ 2.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ТА МОЖЛИВОСТІ.

2.1 Стратегії впровадження інтернаціоналізації в закладах вищої освіти.

Існує багато підходів щодо інтернаціоналізації, включаючи інтернаціоналізацію навчальних програм, мобільність здобувачів вищої освіти та міжнародне партнерство" є ключовим у розумінні процесів інтернаціоналізації вищої освіти.

Першим ключовим аспектом дослідження є інтернаціоналізація навчальних програм. Це означає впровадження міжнародних аспектів у навчальні плани та програми, зокрема, включення міжнародних курсів, міждисциплінарних модулів, міжнародних практик та спільних програм з іноземними університетами.

Другим аспектом є мобільність здобувачів вищої освіти. Це включає програми обміну, стажування та студентські міжнародні проекти, які сприяють активному взаємодії та обміну досвідом між здобувачами вищої освіти різних країн.

Третім аспектом є міжнародне партнерство. Це означає співпрацю університетів з іноземними навчальними закладами, дослідницькими центрами, промисловими партнерами та урядовими органами з метою обміну знаннями, ресурсами та досвідом.

Інтернаціоналізація у вищій освіті включає співпрацю між університетами різних країн з метою спільного розвитку та підвищення якості освіти. Одним із важливих аспектів такої співпраці є міжнародне партнерство, яке може приймати різні форми та забезпечувати взаємовигідну співпрацю між університетами та

їхніми партнерами з усього світу. Розглянемо стратегії інтернаціоналізації (рис. 2.1)

Рисунок 2.1 – Стратегії інтернаціоналізації

Міжнародне партнерство: університети укладають угоди та створюють партнерські зв'язки з іншими закладами вищої освіти з метою спільного проведення досліджень, обміну досвідом та ресурсами.

Спільне проведення досліджень: міжнародні партнерства дозволяють університетам об'єднати зусилля для вирішення складних наукових проблем та проведення спільних досліджень на міжнародному рівні.

Обмін здобувачами і викладачами: це включає обмін здобувачів вищої освіти для навчання або стажування в інших країнах, а також обмін викладачами для проведення лекцій, семінарів або досліджень.

Міжнародне партнерство в університетській сфері сприяє культурній різноманітності, підвищенню якості освіти та розвитку міжнародних зв'язків у галузі науки та освіти.

Інтернаціоналізація вищої освіти також сприяє розширенню можливостей для здобувачів вищої освіти і викладачів. Один із способів досягнення цього - залучення до навчальних програм міжнародних елементів та проведення міжнародних заходів, таких як конференції та семінари, що створює унікальні можливості для обміну знаннями та досвідом між учасниками з різних країн. Це включає:

Обмін програмами: Університети можуть впроваджувати обмінні програми, такі як програма Erasmus+, MEVLANA, а також Global UGRAD, full pride, які дають здобувачам вищої освіти можливість навчатися або працювати в інших країнах.

Однією із таких програм є Erasmus+. Програма Erasmus+ є ініціативою Європейського Союзу, спрямованою на підтримку освіти, тренінгів, молоді та спорту. Програма Erasmus+, також званий Erasmus Plus, є новою всеосяжною рамковою програмою вартістю 14,7 мільярдів євро для освіти. Програма Erasmus+ об'єднала всі схеми ЄС у галузі освіти, професійної підготовки, молоді та спорту., включаючи програму безперервного навчання (Еразмус, Леонардо да Вінчі, Коменський, Грундтвіг), «Молодь у дії» та п'ять програм міжнародного співробітництва (Еразмус Мундус, Темпус, Альфа, Едулінк та програма співпраці з промислово розвиненими країнами). Програма Erasmus+ надала гранти на широкий спектр заходів, включаючи можливість здобувачам вищої освіти пройти стажування за кордоном, а викладачам та освітянам — пройти навчальні курси. Проекти поділені на дві частини – формальну та неформальну освіту – кожна з яких передбачає три ключові дії. Ключова дія Erasmus+ one надає унікальну можливість вчителям, директорам шкіл, інструкторам та іншим співробітникам навчальних закладів брати участь у міжнародних навчальних курсах у різних європейських країнах. Установа, в якій працює персонал, має подати заявку на отримання гранту на відправку своїх співробітників за кордон для навчання. Еразмус+ реалізував проекти в Казахстані в Центральній Азії, профінансувавши 40 проектів за участю 47 казахських університетів на суму понад 35,5 мільйонів євро.

Здобувачі вищої освіти мають можливість вдосконалити свої мовні навички, вивчаючи мову в країні, де вона є офіційною. Це може відбуватися через участь у мовних курсах, імерсійні програми або спілкування з мовними носіями.

З моменту її створення у програмі Erasmus взяли участь майже 14 мільйонів людей. Майже 300 000 на рік. Іспанія є країною, яка дозволила

більшості людей брати участь у програмі Erasmus: понад 40 000 чоловік на рік, трохи випереджаючи Францію, Німеччину та Італію. Країнами, які приймають найбільшу кількість здобувачів вищої освіти за програмою Erasmus, є Іспанія з більш ніж 47 000 здобувачів вищої освіти та Німеччина з 32 800 здобувачів вищої освіти. Еразмус позитивно вплинув на вищу освіту, приносячи освітні, соціальні, культурні та економічні вигоди навчальним закладам. Він підвищує професіоналізм міжнародного співробітництва, зміцнює академічні зв'язки, сприяє дослідницькій співпраці та формує неформальні мережі, створюючи дружні стосунки через кордони. Програма стала цінним джерелом «м'якої сили» та дипломатичної цінності для країн-учасниць. В даний час у програмі Erasmus беруть участь понад 4000 закладів вищої освіти у 37 країнах.

У ході досліджень обговорювалися питання, пов'язані з відбором у програму та репрезентативністю учасників. Деякі дослідження викликали сумніви щодо інклюзивності програми з урахуванням соціально-економічного становища, рівня навчання чи академічної успішності. Таким чином, одне дослідження аналізує фінансові проблеми та сімейний стан здобувачів вищої освіти Erasmus, показуючи, що, незважаючи на те, що доступ до програми був помірно розширений, все ще існують важливі соціально-економічні бар'єри для участі у програмі. Інше дослідження виявило, мабуть, несприятливий самовідбір здобувачів вищої освіти Erasmus на основі їх попередньої академічної успішності: більш успішні здобувачі вищої освіти з меншою ймовірністю братимуть участь у програмі, ніж менш успішні. Однак у цьому випадку йшлося лише про чотириста випускників іспанського університету. І навпаки, одне дослідження, що детально вивчає французьких та італійських здобувачів вищої освіти, показало, що основним фактором, що передбачав участь у програмі Erasmus, були попередні академічні досягнення здобувачів вищої освіти, а не рід занять їхніх батьків [3].

Підвищення якості освіти: Інтернаціоналізація сприяє підвищенню якості освіти шляхом залучення до процесу навчання міжнародних здобувачів вищої освіти і викладачів з різних країн.

Розвиток міжнародних зв'язків: Міжнародне партнерство допомагає у вирішенні глобальних проблем через спільні зусилля учених з усього світу.

Щоб успішно інтегруватися в європейський освітній простір, потрібно орієнтуватися на ринкові спеціальності та використовувати сучасні технології навчання. Інтеграція в європейський освітній простір вимагає додаткового розуміння та підходу. Деякі ключові аспекти, які слід враховувати:

- Важливо оновлювати та адаптувати навчальні програми до міжнародних стандартів, враховуючи потреби ринку праці та актуальні технології.
- Здобувачі вищої освіти та викладачам слід надавати можливості для міжнародної мобільності, такі як обмін програмами, стажування та участь у міжнародних проектах.
- Знання мови країни, в яку інтегрується освітня програма, є ключовим елементом успішної інтеграції та сприяє ефективному навчанню та спілкуванню.
- Співпраця з університетами з інших країн допомагає забезпечити доступ до міжнародних ресурсів та експертизи, а також створює можливості для спільного проведення досліджень та проектів.
- Університети повинні сприяти професійному розвитку здобувачів вищої освіти та викладачів, надаючи можливості для навчання та участі у міжнародних конференціях та семінарах.

Врахування цих аспектів допоможе університетам успішно інтегруватися в європейський освітній простір та забезпечити якісну освіту, відповідну міжнародним стандартам.

Інтернаціоналізація вищої освіти, саме через оновлення навчальних програм, створює можливості для здобувачів отримувати актуальні знання, враховуючи міжнародні стандарти та вимоги ринку праці. Це включає в себе впровадження сучасних методик навчання, активне використання інтерактивних технологій та дистанційного навчання.

Як було зазначено у 1 розділі зміцнення матеріально-технічної бази університетів для міжнародних освітніх та наукових проектів може включати

модернізацію аудиторій, лабораторій, бібліотек, а також інфраструктури для наукових досліджень. Це створює сприятливі умови для залучення як здобувачів, так і викладачів до міжнародних програм обміну, співпраці з іншими університетами та участі у міжнародних дослідницьких проектах.

Такі заходи сприяють розширенню горизонтів здобувачів вищої освіти, підвищенню якості освіти та підготовці конкурентоспроможних фахівців, готових працювати в умовах глобалізації та міжнародного співробітництва.

Вивчення різних підходів до інтернаціоналізації вищої освіти, розпочинається розглядом міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої освіти та аспірантів, яка охоплює різні форми, що сприяють їхньому професійному й особистісному розвитку:

Навчання за кордоном: здобувачі вищої освіти мають можливість відвідувати заняття в університетах партнерах або проходити академічні курси в інших країнах. Це дозволяє їм отримати нові знання, познайомитися з іншими культурами та навчитися працювати в міжнародному середовищі.

Мовне стажування: здобувачі вищої освіти мають можливість вдосконалити свої мовні навички, вивчаючи мову в країні, де вона є офіційною. Це може відбуватися через участь у мовних курсах, імерсійні програми або спілкування з мовними носіями.

Наукове стажування: здобувачі вищої освіти та аспіранти можуть працювати у відомих наукових лабораторіях, університетах чи наукових центрах за кордоном, де вони отримують можливість займатися дослідженнями під керівництвом визнаних учених та спеціалістів.

Міжнародна академічна мобільність є важливою складовою освітнього процесу, яка допомагає здобувачам вищої освіти та аспірантам розширити свої знання, навички та підготуватися до кар'єрного зростання в умовах глобального світу.

Інтернаціоналізація вищої освіти включає різні підходи, серед яких комерціалізація та гомогенізація навчальних програм відіграють важливу роль:

Комерціалізація – підхід, який передбачає адаптацію освітніх програм до ринкових потреб та вимог. Університети співпрацюють з приватними компаніями та індустріями для розробки навчальних програм, які відповідають сучасним вимогам ринку праці. Це може включати впровадження практичних занять, стажування в компаніях та розробку курсів з акцентом на практичні навички.

Комерціалізація вищої освіти відображає стратегічний підхід університетів до пристосування своїх програм та послуг до потреб ринку.

Університети адаптують свої освітні програми, враховуючи потреби та вимоги ринку праці. Це означає перегляд і оновлення навчальних планів та змісту курсів, щоб забезпечити здобувачів вищої освіти актуальними знаннями і навичками, які відповідають сучасним вимогам робочого ринку. Університети встановлюють партнерства з приватними компаніями та індустріями для спільної розробки навчальних програм. Це дозволяє університетам отримувати цінність від досвіду та експертизи компаній, а також забезпечує здобувачів вищої освіти можливістю отримати практичний досвід та стажування в реальних умовах робочого середовища. Комерціалізація включає розробку курсів з акцентом на практичні навички. Це може включати практичні заняття, вирішення реальних кейсів, стажування та практикумів, які допомагають здобувачів вищої освіти набути необхідний досвід для подальшої кар'єри.

Гомогенізація – підхід, який передбачає стандартизацію навчальних програм з метою їхньої уніфікації та відповідності міжнародним стандартам якості. Це може бути корисним для спрощення процесу визнання дипломів і підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти на міжнародному рівні. Уніфіковані стандарти визначають навчальні зміст та критерії оцінювання для різних освітніх програм, що сприяє створенню єдиного рівня якості. Гомогенізація базується на відповідності міжнародним стандартам якості, таким як стандарти ISO (Міжнародна Організація зі Стандартизації), що забезпечує визнання та прийняття програм на міжнародному рівні. Стандартизація дозволяє полегшити процес визнання дипломів між різними країнами та установами,

оскільки забезпечує спільні критерії оцінювання. Однакові стандарти дозволяють закладам вищої освіти виявитися на міжнародному рівні та підвищити свою привабливість для здобувачів вищої освіти та науковців. Гомогенізація сприяє створенню єдиної системи вищої освіти, яка відповідає вимогам сучасного світового ринку праці та освіти.

Ці підходи допомагають університетам адаптуватися до змін у сучасному освітньому та робочому середовищі, забезпечуючи здобувачам вищої освіти актуальні знання та навички, які відповідають вимогам ринку [1].

2.2 Характеристика основних аспектів міжкультурної комунікації

Міжкультурна комунікація є ключовим аспектом в контексті інтернаціоналізації вищої освіти, оскільки вона визначає ефективність спілкування між представниками різних культур. Дослідження цієї проблематики дозволяє розкрити основні аспекти, що впливають на взаєморозуміння та взаємодію здобувачів вищої освіти та академічного персоналу в умовах міжнародного середовища вищої освіти.

Розуміння та усвідомлення культурних відмінностей між здобувачами вищої освіти з різних країн є критично важливим аспектом для успішної міжкультурної комунікації. Ця основа охоплює широкий спектр елементів, що включають:

- Мову: різниці в мові, включаючи вимову, лексику, граматику та мовні відтінки, можуть стати перешкодою для ефективного спілкування. Розуміння культурних контекстів слів та виразів також є важливим для уникнення непорозумінь.
- Етикет: норми поведінки, які визначаються культурою, можуть значно відрізнятися від однієї країни до іншої. Це може включати такі аспекти, як вітання, привітання, вираження поваги та вибір відповідного стилю спілкування.

- Релігія: віровчення та релігійні традиції можуть мати значний вплив на культурні норми та цінності. Розуміння релігійних переконань може допомогти уникнути конфліктів та сприяти культурному взаєморозумінню.

- Традиції: у кожній культурі існують унікальні традиції, які визначаються історією, звичаями та цінностями. Розуміння цих традицій допомагає створювати атмосферу поваги та розуміння в міжкультурному спілкуванні.

- Історія: знання історичних подій та контексту дозволяє краще розуміти культурні особливості та виникнення певних поведінкових стереотипів. Розуміння минулого допомагає створити основу для конструктивної міжкультурної взаємодії.

Розвиток міжкультурних навичок є ключовим процесом для успішного взаємодії в міжнародному середовищі та сприянні побудові плідних та взаємовигідних стосунків між представниками різних культур. Цей процес вимагає від учасників постійного самовдосконалення та відкритості до нових досвідів і перспектив. Розглянемо міжкультурні навички, які є важливими при взаємодії в міжнародному середовищі: (рис. 2.2)

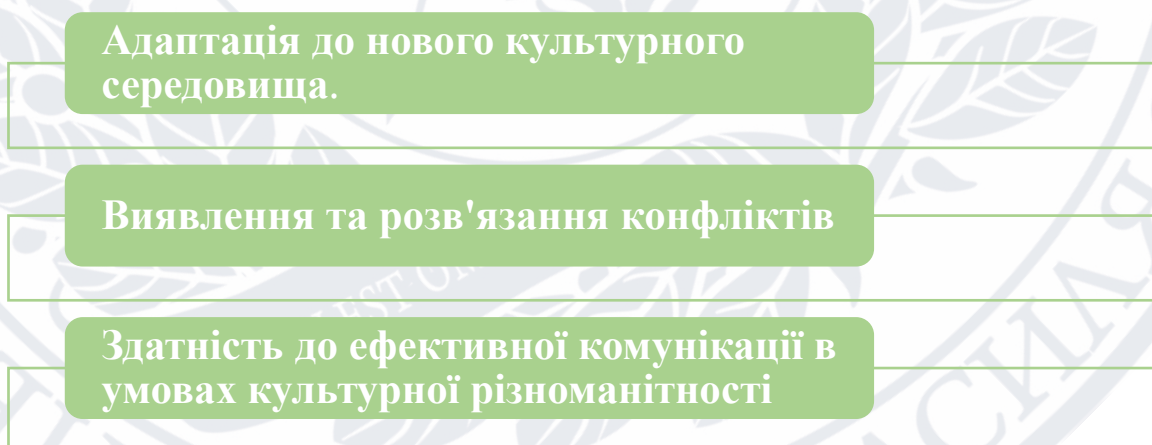

Рисунок 2.2 – Міжкультурні навички, які є важливими при взаємодії в міжнародному середовищі

Адаптація до нового культурного середовища. Це включає уміння швидко орієнтуватися у новій культурі, зрозуміти її особливості та прийняти їх. Адаптація вимагає гнучкості, відкритості та вміння швидко впізнавати та реагувати на культурні відмінності.

Виявлення та розв'язання конфліктів. У міжкультурному середовищі конфлікти можуть виникати через непорозуміння, різниці у цінностях або нормах поведінки. Розвиток міжкультурних навичок включає в себе уміння виявляти причини конфліктів та шукати конструктивні рішення, що задовільняють інтереси всіх сторін.

Здатність до ефективної комунікації в умовах культурної різноманітності. Це означає вміння висловлювати свої думки та ідеї чітко і зрозуміло, враховуючи культурні особливості співрозмовника. Ефективна міжкультурна комунікація також передбачає вміння слухати та розуміти точку зору іншої сторони, активно враховувати культурні відмінності та шукати спільні точки зору.

Вміння бути емпатичним та відкритим є особливо важливим аспектом у світі, де культурна різноманітність стає все більш важливою та розповсюдженою. Здатність сприймати та поважати різноманітність думок та підходів сприяє побудові відкритого, толерантного та гармонійного міжкультурного співробітництва. Вміння ставитися з розумінням до точки зору інших передбачає здатність покласти себе на місце іншої людини, розуміти її мотивації, цінності та досвід, що формують її погляди. Вміння бачити світ через призму іншої культури допомагає уникнути поглибленого непорозуміння та підвищує рівень емпатії в міжкультурній взаємодії. Готовність бути відкритим до нових ідей і підходів передбачає гнучкість думок та відкритість до прийняття нових концепцій, які можуть відрізнятися від власних. Відкритість до інновацій та інших культурних підходів дозволяє відкривати нові можливості для розвитку та вдосконалення, а також сприяє побудові плідних міжкультурних відносин.

Адаптивні комунікативні стратегії допомагають зберегти гармонію та розуміння в міжкультурному спілкуванні, сприяючи побудові позитивних

відносин між представниками різних культур. Це важливий елемент успішної міжкультурної комунікації, який сприяє збереженню взаємоповаги та сприяє побудові ефективного співробітництва.

Адаптація мовлення та мовного стилю. Включає в себе зміну швидкості мовлення, вживання слів, які більш прийнятні для співрозмовника, а також уникання складних термінів або фраз, які можуть бути непонятними для представника іншої культури.

Уважність до невербальних сигналів. Це означає розуміння та інтерпретацію жестів, міміки, тону голосу та інших невербальних засобів комунікації з урахуванням культурного контексту. Наприклад, жести або знаки поваги можуть мати різний сенс у різних культурах.

Уникання стереотипів і прийняття індивідуального підходу. Використання загальних стереотипів про певну культуру може призвести до непорозумінь та конфліктів. Краще враховувати індивідуальні особливості кожної людини та визначати комунікативні стратегії на основі конкретних контекстів.

Адаптація до культурних норм та цінностей. Включає в себе урахування культурних табу та норм, які визначають допустимість певних видів спілкування або тем для обговорення. Наприклад, у деяких культурах обговорення особистих справ може бути неприйнятним.

Урахування культурних табу та норм у міжкультурній комунікації є важливим елементом для досягнення успішного взаєморозуміння та підтримання взаємовідносин на позитивному рівні. Розуміння та поважне ставлення до культурних особливостей сприяє побудові позитивних взаємин та сприяє ефективній міжкультурній комунікації. Розглянемо існуючі табу та норми міжкультурній комунікації: (рис 2.3)

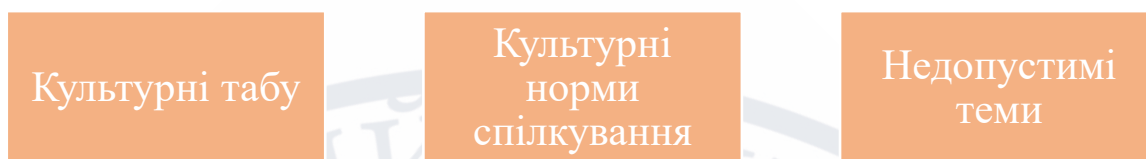

Рисунок 2.3 – Табу та норми міжкультурній комунікації

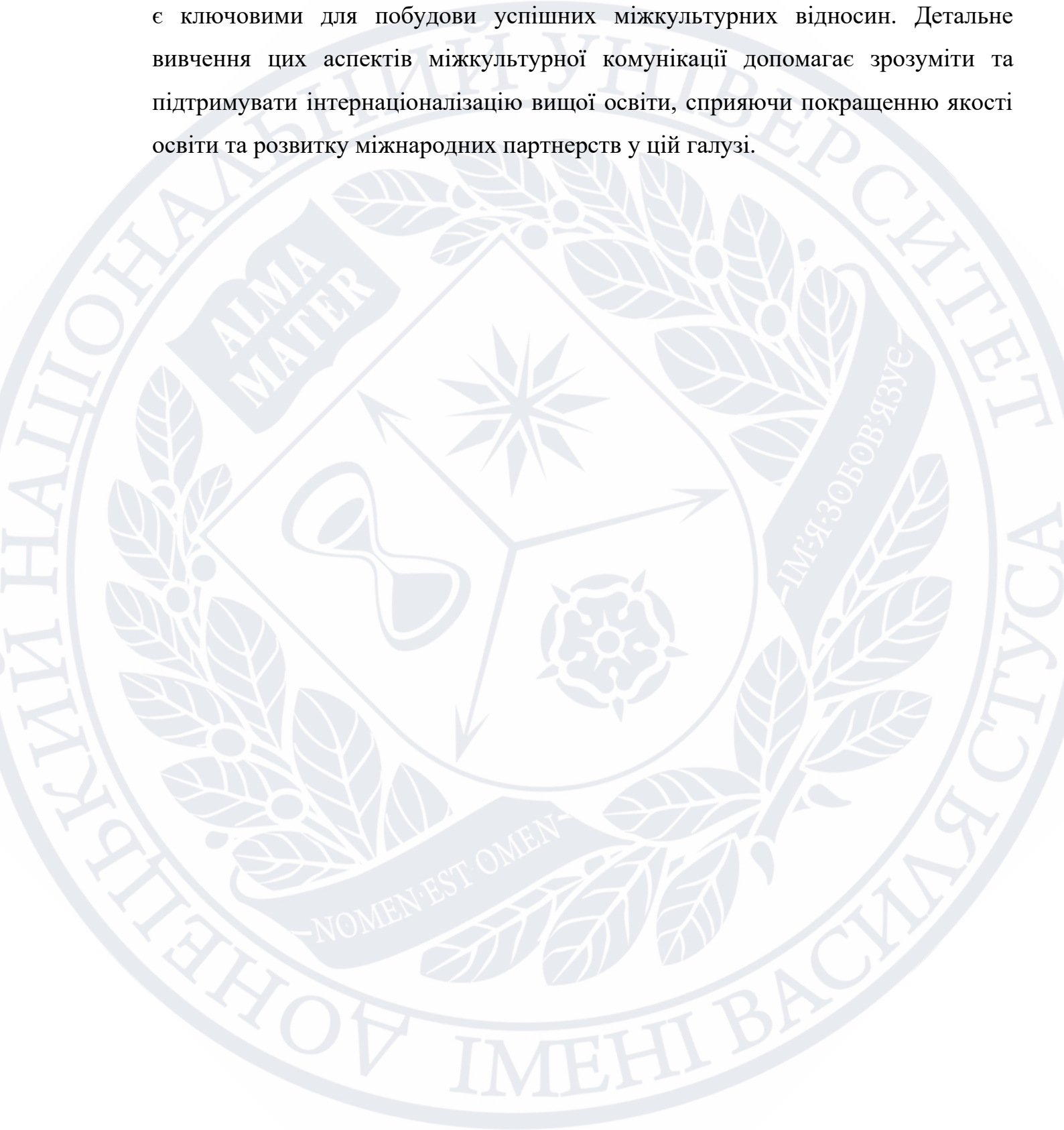
Культурні табу: обмеження або заборони, які визначаються культурними віруваннями або традиціями і визначають, які дії або теми є неприпустимими чи навіть образливими для певної культури. Наприклад, у багатьох культурах релігійні теми або питання, пов'язані з особистим життям, можуть бути вважені табу.

Культурні норми спілкування: встановлені в кожній культурі правила та конвенції, які визначають, які види спілкування або теми є прийнятними чи неприйнятними. Наприклад, у деяких культурах вважається невідповідним прямо питати про доходи або особисті справи.

Недопустимість обговорення певних тем: урахування цього аспекту передбачає уникнення обговорення тем, які можуть бути чутливими або неприйнятними для представників іншої культури. Наприклад, у багатьох культурах обговорення релігійних переконань, політики або особистих проблем може спричинити негативну реакцію.

Міжкультурна комунікація в контексті інтернаціоналізації вищої освіти визначає ефективність спілкування між представниками різних культур. Дослідження цієї проблематики дозволяє розкрити основні аспекти, що впливають на взаєморозуміння та взаємодію здобувачів вищої освіти та академічного персоналу в умовах міжнародного середовища вищої освіти.

Культурні різниці, міжкультурні навички, емпатія та відкритість, комунікативні стратегії та використання технологій комунікації — усі ці аспекти є ключовими для побудови успішних міжкультурних відносин. Детальне вивчення цих аспектів міжкультурної комунікації допомагає зрозуміти та підтримувати інтернаціоналізацію вищої освіти, сприяючи покращенню якості освіти та розвитку міжнародних партнерств у цій галузі.

РОЗДІЛ 3.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В ЗВО

3.1 Зарубіжний досвід впровадження стратегій інтернаціоналізації в ЗВО.

Досвід різних країн у впровадженні стратегій інтернаціоналізації в закладах вищої освіти дозволяє зрозуміти різноманітність підходів та ключові аспекти успішної інтеграції в міжнародне освітнє середовище.

Досвід Сполучених Штатів у впровадженні стратегій інтернаціоналізації в закладах вищої освіти:

- Програми обміну та академічний обмін: США мають широку мережу програм обміну, таких як програма Фулбрайта, програми обміну здобувачами вищої освіти та викладачами. Ці програми створюють можливості для здобувачів вищої освіти та викладачів з інших країн навчатися або викладати в американських університетах.
- Міжнародні студентські організації: університети в США активно підтримують міжнародні студентські організації, які сприяють міжкультурному обміну та інтеграції здобувачів вищої освіти з різних країн. Ці організації організовують культурні заходи, дозволяючи здобувачам вищої освіти ділитися своєю культурою та досвідом.
- Міжнародні стипендійні програми: багато американських університетів надають стипендії для міжнародних здобувачів вищої освіти з метою привернення найталановитіших молодих людей з усього світу. Ці стипендії допомагають покрити витрати на навчання та проживання.
- Мовні програми та підготовчі курси: багато університетів пропонують мовні програми та підготовчі курси для міжнародних здобувачів вищої освіти, які допомагають їм підготуватися до навчання в англomовному середовищі та адаптуватися до нової культурної обстановки.

- Глобальні ініціативи та проекти досліджень: багато університетів в США активно залучаються до глобальних ініціатив та міжнародних проектів досліджень, співпрацюючи з ученими з усього світу для розв'язання глобальних проблем та здійснення наукових досліджень.

Інтернаціоналізація вищої освіти в США відбувається на дуже високому рівні. Країна привертає велику кількість міжнародних здобувачів вищої освіти, пропонуючи широкий спектр програм та послуг, спрямованих на підтримку інтернаціональних здобувачів вищої освіти та створення міжкультурного навчального середовища.

Щодо відгуків здобувачів вищої освіти, які проходили програму обміну в США, більшість з них зазначають високу якість освіти та широкі можливості для академічного та особистісного розвитку. Вони також відзначають позитивний вплив міжнародного середовища на їхнє розуміння інших культур та підвищення міжкультурної свідомості. Багато здобувачів вищої освіти також відзначають сприятливі умови для розвитку міжособистісних та міжкультурних навичок, які набуваються через спілкування зі здобувачами вищої освіти з різних країн [12].

Досвід **Великобританії** у впровадженні стратегій інтернаціоналізації в закладах вищої освіти:

- Гнучкість програм: університети у Великобританії пропонують широкий спектр програм, що включає бакалаврат, магістратуру, докторантуру та короткострокові курси. Ця гнучкість дозволяє здобувачам вищої освіти з різних країн обирати найбільш підходящу для них форму навчання.

- Міжнародні партнерства: британські університети активно розвивають міжнародні партнерства з установами з різних країн. Це дозволяє здобувачам вищої освіти брати участь у міжнародних обмінах, стажуваннях та спільних дослідницьких проектах.

- Міжнародне співробітництво в науці та дослідженнях: Великобританія відома своїми науковими досягненнями та інноваційними дослідженнями. Британські університети активно залучають міжнародних здобувачів вищої освіти та вчених до спільних наукових проектів та досліджень.

- Підтримка міжнародних здобувачів вищої освіти: університети Великобританії надають широкий спектр послуг для міжнародних здобувачів вищої освіти, включаючи підтримку у вивченні англійської мови, адаптацію до нового середовища, консультування щодо вибору курсів та інше.

- Програми обміну та мобільності: багато університетів у Великобританії мають програми обміну та мобільності, які дозволяють здобувачам вищої освіти навчатися або працювати за кордоном протягом певного періоду часу, поглиблюючи свої знання та розширюючи свій досвід.

Інтернаціоналізація вищої освіти в Великобританії відбувається на дуже високому рівні. Країна вважається однією з найпривабливіших для міжнародних здобувачів вищої освіти завдяки своїм високоякісним університетам, широкому вибору програм і сталому зростанню кількості міжнародних здобувачів вищої освіти.

Відгуки здобувачів вищої освіти, які проходили програму обміну або навчалися в Великобританії, підтверджують високу якість освіти та різноманітні можливості, які надають університети. Вони відзначають не лише академічний рівень, але і культурний досвід, який вони отримали, спілкуючись зі здобувачами вищої освіти з усього світу. Здобувачі вищої освіти також відзначають підтримку, яку вони отримали від університетів, включаючи послуги адаптації, культурні заходи та підтримку мовного навчання [13].

Досвід Нідерландів у впровадженні стратегій інтернаціоналізації в закладах вищої освіти:

- Міжнародні програми та курси: Нідерланди пропонують широкий спектр міжнародних програм та курсів, які викладаються англійською мовою. Це привертає здобувачів вищої освіти з усього світу та сприяє інтернаціоналізації вищої освіти у країні.

- Програми обміну та партнерства: багато університетів та коледжів у Нідерландах мають активні програми обміну та партнерства з установами з інших країн. Ці програми допомагають здобувачам вищої освіти та викладачам здобувати новий досвід та знання у міжнародному середовищі.

- Міжкультурна освіта: в університетах Нідерландів великий акцент приділяється міжкультурній освіті. Це включає курси та тренінги з міжкультурної комунікації, культурології та різноманітності, які сприяють розвитку міжнародної свідомості серед здобувачів вищої освіти та викладачів.

- Підтримка міжнародних здобувачів вищої освіти: університети у Нідерландах надають широкий спектр підтримки міжнародним здобувачам вищої освіти, включаючи послуги адаптації, консультування щодо вибору програми, мовні курси та підтримку з пошуку житла.

- Міжнародні дослідження та співпраця: Нідерланди відомі своїми науковими досягненнями та активною міжнародною науковою співпрацею. Університети та наукові установи в Нідерландах часто залучаються до міжнародних дослідницьких проектів та співпрацюють з ученими з усього світу.

Інтернаціоналізація вищої освіти в Нідерландах відбувається на дуже високому рівні. Країна привертає значну кількість міжнародних здобувачів вищої освіти та активно співпрацює з університетами та коледжами з усього світу. Нідерланди пропонують широкий вибір міжнародних програм та курсів, що складаються англійською мовою, що приваблює здобувачів вищої освіти з різних країн світу. Університети та вищі школи в Нідерландах активно співпрацюють з установами з інших країн, що допомагають обміну здобувачами вищої освіти та викладачами, а також спільним науковим дослідженням. Нідерланди надають широкий спектр підтримки для іноземних здобувачів вищої освіти, включаючи консультації з вибору програм, адаптацію до нового середовища, мовні курси та послуги з пошуку житла. Також Нідерланди вражають своїми інноваційними дослідженнями та активною міжнародною науковою співпрацею. Це стимулює приїзд міжнародних вчених та здобувачів вищої освіти для участі в спільних проектах.

Здобувачів вищої освіти, які проходили програму обміну в Нідерландах відзначають високий рівень освіти, глибокий академічний досвід та стимулюють міжкультурне середовище. Їхні відгуки підтверджують успішність програми та стратегії інтернаціоналізації в Нідерландах [14].

Кращі практики та успішних прикладів інтернаціоналізації в закладах вищої освіти:

Університет Мельбурна, Австралія. Університет Мельбурна займає провідну позицію в рейтингах світових університетів і визнаний своєю відмінною міжнародною репутацією. Він активно просуває міжнародну студентську мобільність через різноманітні обмінні програми та стажування, сприяючи міжкультурному обміну та співпраці. Лідерство університету, чітка стратегія міжнародізації, високоякісна освіта та підтримка для міжнародних здобувачів вищої освіти, а також активна робота з партнерами з усього світу [15].

Технічний університет Дельфт, Нідерланди. Технічний університет Дельфт відомий своєю міжнародною орієнтацією та інноваційним підходом до навчання та досліджень. Він активно співпрацює з університетами та промисловими партнерами з усього світу, сприяючи обміну знаннями та технологіями. Інтеграція міжнародних аспектів у навчальні програми, практична спрямованість досліджень, активна співпраця зі світовими лідерами у відповідних галузях та стимулювання студентської мобільності [16].

Університет Оксфорда, Велика Британія. Оксфорда відомий своєю довголітньою історією та високою академічною репутацією. Він привертає та залучає талановитих здобувачів вищої освіти та викладачів з усього світу, сприяючи міжнародному обміну знаннями та ідей. Традиція якісної освіти, відкритість до міжнародних партнерств та інноваційний підхід до навчання та досліджень [17].

Ці приклади демонструють, що ключовими чинниками успіху є лідерство університету, відкритість до міжнародних партнерств, якісна освіта та підтримка для міжнародних здобувачів вищої освіти, а також активна робота зі світовими партнерами з метою обміну знаннями та дослідженнями.

3.2 Виклики і перешкоди інтернаціоналізації вищої освіти та можливі шляхи вирішення

Обговорення проблем, з якими стикаються інституції, таких як розподіл ресурсів і управління культурним розмаїттям, воєнним станом, є необхідним для визначення стратегій, які допоможуть у подоланні цих викликів. Наприклад, ефективне розподілення фінансових та людських ресурсів може забезпечити більш ефективну реалізацію міжнародних програм та ініціатив, тоді як розробка політик, спрямованих на сприяння культурному розмаїттю та міжкультурному взаєморозумінню, може сприяти створенню сприятливої середовища для успішної міжнародної співпраці. Розглянемо виклики та перешкоди, з якими стикаються заклади вищої освіти: (рис 3.1)

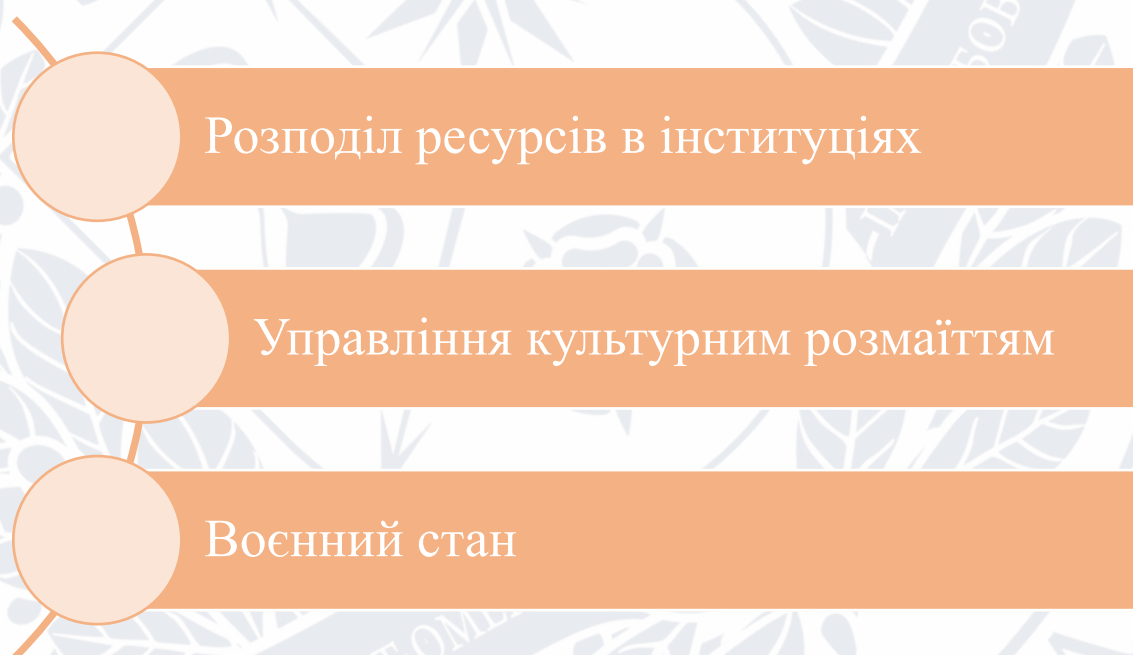

Рисунок 3.1 – Виклики та перешкоди, з якими стикають ЗВО

Розподіл ресурсів в інституціях: інституції часто стикаються з проблемами в ефективному розподілі ресурсів, які можуть бути фінансовими, людськими або матеріальними. Це може призводити до нерівності, конфліктів та неефективності в діяльності. Інституції потребують фінансування для забезпечення своєї роботи. Нерівний розподіл фінансових ресурсів може призвести до того, що деякі сектори отримують недостатньо коштів для

розвитку, тоді як інші можуть бути перенасиченими, що призводить до нерівності та неефективності.

Ефективне управління людськими ресурсами включає найм, навчання, розвиток та мотивацію персоналу. Нерівний доступ до можливостей для навчання та кар'єрного росту може призвести до недовіри, дискримінації та конфліктів у колективі.

Інституції також потребують матеріальних ресурсів, таких як обладнання, приміщення та інфраструктура. Недостатність або нерівний доступ до цих ресурсів може обмежувати їхню діяльність та розвиток, спричиняючи напругу та конфлікти серед працівників та управлінських структур.

Нерівний розподіл ресурсів може породжувати конфлікти між працівниками, внутрішніми підрозділами та навіть між самими інституціями, що загрожує їхній стабільності та ефективності [19].

Управління культурним розмаїттям: інституції, особливо в сучасному глобальному світі, стикаються з викликами управління культурним розмаїттям. Це охоплює різноманітність культурних поглядів, мов, традицій та цінностей. Вирішення цих питань вимагає толерантності, вивчення різних культур та розробки адаптивних стратегій [20]. Різноманітність культурних поглядів:

Різноманітність культурних поглядів: інституції повинні розуміти та враховувати різні культурні перспективи та погляди своїх співробітників та клієнтів. Це включає усвідомлення різниці в менталітетах, переконаннях та цінностях.

Мовна різноманітність: управління культурним розмаїттям також охоплює сприйняття різних мов та способів комунікації. Інституції повинні бути готові до мовних викликів у зв'язку з багатомовністю у світі.

Розробка адаптивних стратегій: інституції повинні розробляти адаптивні стратегії, які враховують культурні особливості та потреби різних груп. Це може включати культурні навчальні програми, тренінги з міжкультурної компетентності та розробку гнучких підходів до управління.

Вирішення цих викликів потребує від інституцій толерантності, глибокого розуміння різноманітності культур та гнучкості у впровадженні стратегій управління [2].

Воєнний стан: в разі воєнного стану інституції, зокрема уряди, військові та правоохоронні органи, стикаються зі складними завданнями забезпечення безпеки, гуманітарної допомоги, розподілу ресурсів та збереження порядку.

Гарантування безпеки: інституції повинні забезпечити захист громадян і території від ворожого нападу або внутрішньої загрози .

Гуманітарна допомога: враховуючи можливість гуманітарної кризи, інституції повинні організувати доставку допомоги та медичної допомоги населенню в районах конфлікту.

Розподіл ресурсів: необхідно раціонально використовувати ресурси, щоб забезпечити військові потреби, а також потреби цивільного населення.

Збереження порядку: інституції мають забезпечити правопорядок і підтримати стабільність у суспільстві, запобігаючи масовим заворушенням та злочинності.

Розглянемо додаткові аспекти викликів та перешкод, з якими стикають заклади вищої освіти:

1. **Фінансові обмеження:** Одним із основних викликів є фінансові обмеження, пов'язані з великими витратами на міжнародні програми, міжкультурний обмін та підтримку іноземних здобувачів вищої освіти та викладачів. Можливі шляхи вирішення включають залучення зовнішніх фінансових джерел, розвиток спонсорських програм та ефективне використання наявних ресурсів [18].

2. **Адаптація до нових педагогічних методик:** Викликом є необхідність адаптації до різних педагогічних методик та підходів, які можуть бути відмінними в різних країнах. Для цього важливо розробляти спеціалізовані програми навчання для викладачів, сприяти обміну досвідом та впроваджувати міжнародні стандарти якості навчання.

3. Правові обмеження та адміністративні процедури: Правові обмеження та складні адміністративні процедури можуть ускладнювати процес міжнародної співпраці та обміну здобувачів вищої освіти та викладачів. Можливі шляхи вирішення включають спрощення адміністративних процедур, розробку спеціалізованих програм підтримки та лобіювання для змін у законодавстві.

4. Стратегічне партнерство з міжнародними установами: Укладання стратегічних партнерств з міжнародними установами, включаючи університети, дослідницькі центри та компанії, може сприяти обміну знаннями та ресурсами, а також залученню додаткових інвестицій у програми інтернаціоналізації.

5. Підтримка здобувачів вищої освіти та викладачів в адаптації до нового середовища: Надання підтримки здобувачам вищої освіти та викладачам з інших країн у процесі адаптації до нового навчального та культурного середовища може значно полегшити їхню інтеграцію та підвищити якість їхнього досвіду навчання чи викладання.

6. Збільшення свідомості та популяризація інтернаціоналізації: Активна робота з підвищення свідомості здобувачів вищої освіти, викладачів та адміністраторів щодо переваг інтернаціоналізації, а також популяризація можливостей міжнародного співробітництва може стимулювати більший інтерес та участь у міжнародних програмах.

7. Створення механізмів оцінки ефективності програм інтернаціоналізації: Розробка та впровадження системи оцінки ефективності програм інтернаціоналізації допомагає виявляти успішні практики та проблемні аспекти, що дозволяє удосконалювати та пристосовувати стратегії у майбутньому.

Канали інформування про програми обміну та можливості інтернаціоналізації вищої освіти для здобувачів вищої освіти можуть бути різноманітними. Розглянемо кілька з них: (рис 3.2)

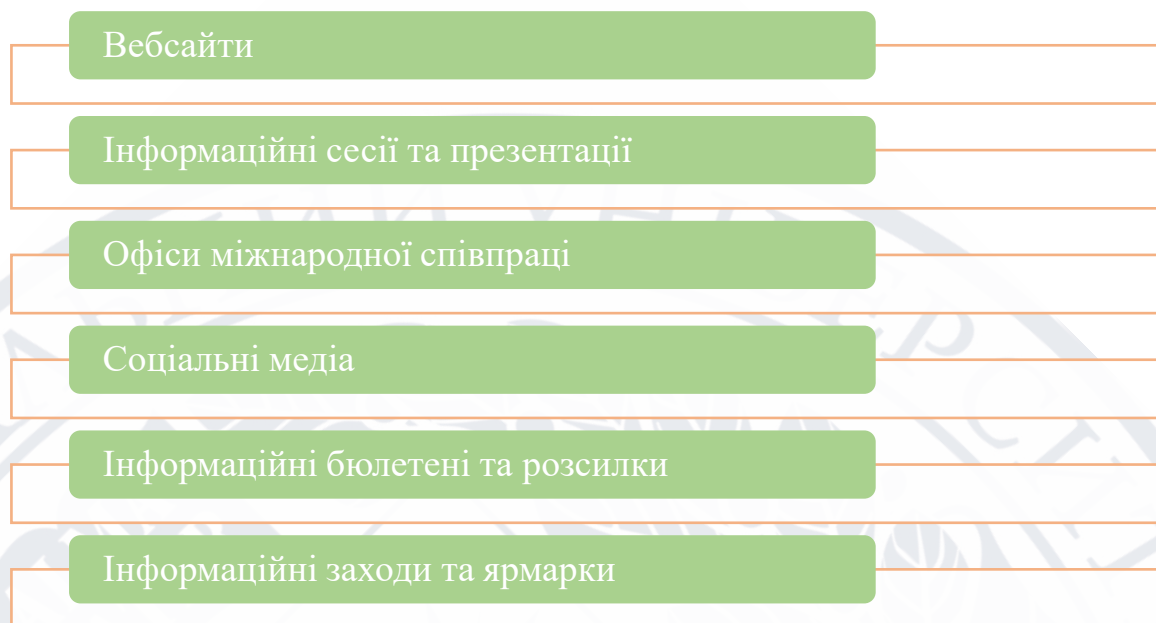

Рисунок 3.2 – Канали інформування про програми обміну та можливості інтернаціоналізації вищої освіти

- Вебсайти закладів вищої освіти: більшість університетів мають веб-сайти, на яких розміщена інформація про міжнародні програми обміну, стипендії, можливості стажування за кордоном та інші форми міжнародної мобільності, але не завжди ця інформація легко знаходиться на сайті, тому варто переглянути структуру та облегшити знаходження по сайту декількох розділів/підрозділів.
- Інформаційні сесії та презентації: заклади вищої освіти можуть організовувати інформаційні сесії або презентації про міжнародні програми обміну, на яких здобувачі вищої освіти можуть дізнатися більше про можливості міжнародного навчання та дослідницької роботи, але також про такі заходи потрібно належним чином повідомляти здобувачів вищої освіти.
- Офіси міжнародної співпраці: багато університетів мають офіси або відділи міжнародної співпраці, які спеціалізуються на організації міжнародних програм обміну та забезпеченні інформацією для зацікавлених здобувачів вищої освіти.
- Соціальні медіа: багато університетів активно використовують соціальні медіа, такі як Facebook, Instagram, навіть Tik Tok тощо, для розміщення інформації про міжнародні можливості та події.

- Інформаційні бюлетені та розсилки: заклади вищої освіти можуть відправляти інформаційні бюлетені або електронні розсилки своїм здобувачам вищої освіти з оглядом на міжнародні програми обміну та стипендіальні можливості.

- Інформаційні заходи та ярмарки: деякі заклади вищої освіти організовують міжнародні ярмарки освіти або інші заходи, на яких представлені різні міжнародні університети та програми обміну.

Ці канали допомагають здобувачам вищої освіти отримувати інформацію про можливості міжнародного навчання та забезпечити їм доступ до різноманітних програм обміну та інших форм міжнародної співпраці. У цей період інституції мають вирішувати надзвичайно важливі завдання для збереження функціонування держави та безпеки громадян.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження та аналізу теоретичних основ формування інтернаціоналізації в галузі вищої освіти, а також практичного досвіду з інших країн, можна зробити кілька висновків.

1. Аналіз нормативно-правових аспектів показує потребу у подальшій роботі над удосконаленням законодавства, що регулює міжнародну співпрацю в галузі вищої освіти. Це включає розробку та узгодження угод про взаєморозпізнання дипломів, створення програм обміну та інших механізмів співпраці.

2. Заснування таких університетів, як Болонський, Паризький та Оксфордський, відіграло ключову роль у формуванні освітнього простору, де здобувачі вищої освіти здобували знання в різних галузях науки, філософії, мистецтва та інших. Ці університети створили стандарти навчання, викладання та наукової діяльності, які послужили зразком для інших освітніх установ. Крім того, вони створили умови для обміну знаннями та досвідом між здобувачами вищої освіти з різних країн, що сприяло формуванню міжнародного освітнього середовища. Зазначено, що ці університети стали фундаментом для подальшого розвитку освіти та міжнародної співпраці. Вони забезпечили формування загального європейського освітнього середовища, де здобувачі вищої освіти з різних країн могли здобувати знання та обмінюватися досвідом.

3. Партнерство з іншими університетами створює можливості для спільного проведення досліджень, обміну досвідом та ресурсами. Аналізуючи дієві стратегії інтернаціоналізації, можна виокремити кілька важливих аспектів:

- Спільне проведення досліджень: міжнародні партнерства дозволяють університетам об'єднати зусилля для вирішення складних наукових проблем та проведення спільних досліджень на міжнародному рівні.
- Обмін здобувачами вищої освіти і викладачами: Цей аспект включає обмін здобувачами вищої освіти та викладачами для навчання, стажування та проведення наукової роботи, що сприяє міжнародному обміну знаннями та досвідом.

- Культурна різноманітність та підвищення якості освіти: Міжнародне партнерство сприяє збагаченню культурного досвіду здобувачів вищої освіти та викладачів, а також підвищенню якості освіти через обмін найкращими практиками та методами навчання.

- Розширення можливостей для здобувачів вищої освіти і викладачів: Університети залучають міжнародні елементи до навчальних програм та організовують міжнародні заходи, що розширює можливості для обміну знаннями та досвідом між учасниками з різних країн.

4. Дослідження міжкультурної комунікації в закладах вищої освіти підкреслило важливість розвитку методів та стратегій сприяння міжкультурній комунікації серед здобувачів вищої освіти та викладачів. Необхідно активно впроваджувати мовні курси, культурні програми та інші ініціативи, що сприяють міжнародній розумінню та співпраці.

5. Розглянувши досвід трьох країн – Сполучених Штатів, Великобританії та Нідерландів - у впровадженні стратегій інтернаціоналізації в закладах вищої освіти, можна зробити висновок, що кожна країна має свої власні підходи та ініціативи, спрямовані на залучення міжнародних здобувачів вищої освіти та академічних кадрів, а також на підтримку міжнародного співробітництва та культурного обміну. У Сполучених Штатах акцент робиться на програмах обміну та академічному обміні, міжнародних студентських організаціях та міжнародних стипендійних програмах. Ці ініціативи сприяють академічному обміну та міжкультурному обміну досвідом.

У Великобританії значна увага приділяється гнучкості програм та розвитку міжнародних партнерств, що сприяє більш широкому доступу до освіти та можливостям для міжнародного обміну. Крім того, активно розвивається міжнародне співробітництво в науці та дослідженнях, що сприяє обміну знаннями та технологіями.

У Нідерландах ключовими є міжнародні програми та курси, програми обміну та партнерства з установами з інших країн, а також міжкультурна освіта. Ці ініціативи спрямовані на створення міжнародного середовища для навчання

та розвитку, а також на підтримку міжнародних здобувачів вищої освіти у процесі адаптації та навчання. Загалом, аналіз досвіду цих трьох країн свідчить про різноманітність та багатогранність підходів до інтернаціоналізації вищої освіти. Кожна країна має власні сильні сторони та унікальні ініціативи, які сприяють розвитку глобальної освіти та міжнародного співробітництва.

6. Згідно з метою дослідження, виявлено, що основними труднощами та перешкодами реалізації стратегій інтернаціоналізації є недостатня правова база, обмеженість комунікаційних каналів щодо мобільності здобувачів вищої освіти, а також недостатня підготовка до адаптації міжнародних здобувачів освіти.

7. Рекомендації з врахуванням зарубіжного досвіду, потреб та можливостей української системи вищої освіти та регіональних особливостей:

- Закладам вищої освіти України активніше укладати угоди про співпрацю, обмін здобувачами вищої освіти та викладачами, спільне проведення досліджень. Важливо встановити партнерства з провідними університетами та науковими центрами для обміну кращими практиками та технологіями.

- Забезпечити кращі умови для вивчення англійської та інших мов світу, допоможе здобувачам вищої освіти та викладачам активніше взаємодіяти на міжнародному рівні. Мовні курси, міжнародні програми обміну та мовні сертифікати можуть бути корисними інструментами.

- Впроваджувати більше курсів та програм, спрямовані на розвиток міжкультурної компетентності здобувачів вищої освіти та викладачів. Це допоможе їм краще розуміти та взаємодіяти з представниками інших культур у міжнародному середовищі.

- Заклади вищої освіти повинні стимулювати мобільність здобувачів вищої освіти та викладачів шляхом надання грантів, стипендій та інших фінансових підтримок для навчання та наукової діяльності за кордоном. Також важливо сприяти мобільності між регіонами України для обміну знаннями та досвідом.

- Заклади вищої освіти повинні адаптувати свої програми та стандарти до міжнародних вимог, щоб забезпечити визнання їхніх дипломів та підвищити конкурентоспроможність випускників на світовому ринку праці.
- Впровадити інноваційні технології, такі як онлайн-навчання, відкриті курси, віддалена наукова співпраця, це дозволить збільшити доступність освіти та сприятиме міжнародній співпраці.
- Уряд повинен забезпечити достатню фінансову підтримку для реалізації міжнародних програм та проєктів у вищій освіті. Це може включати виділення коштів на міжнародні гранти, стипендії для мобільності, розвиток інфраструктури для міжнародних досліджень.
- Аналіз комунікаційних каналів про мобільність здобувачів вищої освіти показав потребу в їхньому подальшому розвитку та удосконаленні. Необхідно забезпечити доступність та прозорість інформації щодо можливостей міжнародної мобільності для здобувачів вищої освіти та викладачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Присяжнюк К.В. Інтернаціоналізація вищої освіти: основні підходи та можливості [ТЕЗИ]
2. Хававіні Г.А. Інтернаціоналізація закладів вищої освіти: Критичний огляд і радикальна пропозиція [СТАТТЯ]
3. Офіційний сайт ЕРАЗМУС+ URL: <https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-erazmus/pro-programu/> (дата запити: 14.04.2024)
4. ЗАКОН УКРАЇНИ Про вищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004) вебсайт, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата запити: 19.04.2024)
5. ЗАКОН УКРАЇНИ Про міжнародні договори України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 50, ст.540) вебсайт, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата запити: 19.04.2024)
6. Міністерство освіти та науки. сайт, URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> (дата запити: 19.04.2024)
7. Міністерство освіти та науки. сайт, URL: <https://mon.gov.ua/ua/strategichniy-plan-diyalnosti-mon-do-2027-roku> (дата запити: 19.04.2024)
8. Вільна енциклопедія сайт, URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AE%D0%9D%D0%95%D0%A1%D0%9A%D0%9E> (дата запити: 26.04.2024)
9. Вільна енциклопедія сайт, URL: <http://surl.li/tvllb> (дата запити: 26.04.2024)
10. Представництво Інституту Міжнародної Освіти сайт, URL: <https://fulbright.org.ua/uk/program-history/> (дата запити: 29.04.2024)

11. Міністерства освіти і науки України сайт, URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/04/29/Prohrama.YES.Erasmus.mozhlyvosti.mizhn.spivpratsi.dlya.zakladiv.profosvity.29.04.pdf> (дата запиту: 29.04.2024)
12. Інтернаціональний культурний сервіс обміну сайт, URL: <https://www.icesusa.org/testimonials-by-american-students/> (дата запиту: 30.04.2024)
13. Go Overseas сайт, URL: <https://www.gooverseas.com/blog/what-its-like-study-abroad-united-kingdom> (дата запиту: 30.04.2024)
14. Навчається в Нідерландах як міжнародний здобувач вищої освіти сайт, URL: <https://www.timeshighereducation.com/student/blogs/studying-netherlands-international-student> (дата запиту: 30.04.2024)
15. Student International сайт, URL: <https://studinter.ua/australia/rejting-universitetiv-avstraliyi/> (дата запиту: 09.05.2024)
16. Up-Study сайт, URL: <https://up-study.ua/uk/posts/top-universitetiv-svitu-delftskij-texnologichnij-universitet-delft-university-of-technology-ogljad-universitetu> (дата запиту: 09.05.2024)
17. UNIPAGE сайт, URL: https://www.unipage.net/ru/52/university_of_oxford (дата запиту: 09.05.2024)
18. Сльозко О. Посткризова трансформація світової фінансової системи. Антологія творчих досягнень. Київ: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. 2011. Вип. 6. С. 116–121.
19. Концептуальні характеристики та особливості впровадження взаємодії інституцій влади та громадян в Україні із використанням ресурсів e-governance сайт, URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-1\(103\)-111-117](https://doi.org/10.26642/ema-2023-1(103)-111-117) (дата запиту: 09.05.2024)
20. Крос-культурні особливості менеджменту сучасної мультинаціональної організації: монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2017. 296 с. Укр. Мова.
21. Міжнародна стандартна класифікація освіти сайт, URL: <http://surl.li/twoopl> (дата запиту: 09.05.2024)

22. Євро Освіта сайт, URL: <https://euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=233> (дата запиту: 09.05.2024)
23. Сертифікація ISO 21001 сайт, URL: <https://www.dqsglobal.com/uk-ua/sertifikujte/iso-21001> (дата запиту: 09.05.2024)
24. Національне агенство із забезпечення якості вищої освіти сайт, URL: <http://surl.li/tworl> (дата запиту: 09.05.2024)
25. QAlight сайт, URL: <https://qalight.ua/baza-znaniy/internatsionalizatsiya-ta-lokalizatsiya/> (дата запиту: 09.05.2024)